

Maria Pikulińska-Ciuk

Ciechanów - Zamek

Informator Archeologiczny : badania 17, 189-190

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Inwentarz ruchomy starożytności: ułamki naczyń glinianych, fragmenty kafli piecowych z polewą i bez polewy, grudki polewy, fragmenty cegieł, nieliczne przedmioty szelazne. Znalezione ju także dwie monety: jedna miedziana tzw. "horatynka" z czasów panowania Jana Kazimierza - znalezione obok budowli nr 1, a druga srebrna tzw. "szeląg rycki" z czasów panowania Zygmunta III Wazy - znaleziona w studni.

Materiały znajdują się w Muzeum Regionalnym w Brzezinach.
Prace powinny być kontynuowane.

GWEDZINA
woj. szczecińskie
Stanowisko 2

Muzeum Narodowe
w Szczecinie

Badanie prowadziła dr Helena Malinowska-Lazarczyk. Finansowało Muzeum Narodowe w Szczecinie i WKZ w Szczecinie. Piętnasty sezon badań. Omentarzyko średniowieczne /X - XIV w./.

Kontynuowano badania wykopaliskowe z lat ubiegłych. Prace koncentrowały się przede wszystkim po zachodniej i północnej stronie wzgórza, na terenie zagrożonym głęboką orką. Przebadano 3 i 3/4 ara eksplorując 2 ciałopalne groby kultury łużyckiej, 1 ciałopalny i 29 szkieletowych grobów wczesnośredniowiecznych. Ponadto uchwyciono przebieg rowu grodzącego omentarzyko od strony północnej oraz palenisko kultowe, usytuowane tuż przy rowie.

W zachodniej partii omentarzyka układ pochówków szkieletowych był nieregularny. Zmarli ułożeni byli na osi N-S lub też na osi WE. Na wyposażenie tych grobów składały się noże, kabłąski asowate małych rozmiarów oraz paciorki. Zmarli pochowani zostali w drewnianych trumnach lub bezpośrednio w jamach ziemnych.

W północnej partii omentarzyka układ pochówków był regularny - na osi WE. Zmarli pochowani bądź w jamach ziemnych, bądź w trumnach drewnianych, często z obstawą kamienną. Na wyposażenie tych grobów składały się przedmioty użytku codziennego, jak: noże i krzesiwa, ozdoby w postaci kabłączków skrocinionych wykonanych ze srebra, brązu bądź z ołowiu, szaszliczki, paciorki i pierścionki oraz monety.

Obszar przebadany w omawianym sezonie wykopaliskowym objęty jest pochówkami z pierwszej i drugiej fazy użytkowania omentarzyka i datowany od końca X do połowy XIII wieku.

Badania będą kontynuowane.

GIECHANÓW
- Zamek

P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Warmiawie

Badania prowadziła mgr Maria Pikulińska-Giuk. Finansowało Giechanowskie Towarzystwo Naukowe. Dziesiąty sezon badań. Średniowieczny zamek książąt masowickich.

Obeony sezon był ostatnim etapem prac prowadzonych na zewnątrz zamku. Przebadano jednocześnie wykopów o łącznej powierzchni 135 m². Wykopy zlokalizowane były wokół zamku od strony wschodniej, południowej i zachodniej. W wyniku przeprowadzonych prac ustalono:

1/ Zamek otoczony był fosą, której brzegi zewnętrzny i wewnętrzny umocnione były posłono układanymi deskami pilotowanymi przez pionowo bity pale. Brzeg wewnętrzny odsłonięto ze wszystkich stron zamku, natomiast brzeg zewnętrzny od wschodu, południa i zachodu, od północnej strony w chwili obecnej znajdują się podmiejskie łaki uniemożliwiające poszukiwania. Drewniane umocnienia wewnętrznej brzozy fosy zachowały się na wszystkich stron do jednolitej wysokości, natomiast zewnętrzny brzeg od strony wschodniej i południowej wyładnie został rozebrany w czasie kolejnej renowacji wokół zamku, zachował się jedynie jeden względnie dwa posłone desek. Od strony zachodniej umocnienie zachowało się do wysokości czterech desek. Możliwe, że wykorzystano tę konstrukcję służyć do umocnienia grobli w kierunku miasta. Szerokość fosy wynosiła od 17 do 18 metrów, natomiast jej głębokość nie przekraczała 0,80 m. Trudność w forsowaniu tej fosy polegała głównie na jej szorstkim charakterze.

2/ Do zamku prowadził drewniany most, którego ostatni odcinek wparty był na poprzeczonym skrzydle przedbramia. Układ stratygraficzny warstw odsłoniętych przy filarach mostu, z takimi liniami wyznaczonymi przez skłupy sugerują, że był to długi most wodociąg aż na przeciwny brzeg Łydysi. Szerokość mostu, w odcinku leżącym nad fosą wynosiła około 8 m. Tak znaczna szerokość, zapewniająca swobodną komunikację w obu kierunkach, potwierdza poprzednią hipotezę o długości mostu. Nie należy wykluczyć możliwości prowadzenia handlu typu kramy wzdłuż mostu.

3/ Uzyskano pełny przekrój stratygraficzny przez teren całego zamku i najbliższe otoczenie.

4/ Sezon przyniósł także ogromną ilość zabytków kultury materialnej /kilkadziesiąt tysięcy fragmentów/. Przeważają fragmenty naczyń i ułamki kości zwierzęcych, ale wydobyto także zabytki wykonane ze skóry. Bezspornie najbardziej interesującym zabytkiem jest miedziany wazyk z napisem XIV - wiecznej wydobyty z fosy po przeciwnej stronie mostu niż miedziany wazyk wydobyty w sezonie 1978 roku. Najbliżej wydobywano zabytki z wykopów leżących wokół mostu.

Materiały zabytkowe i dokumentacja do momentu zakończenia prac konserwatorskich i opracowania znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej P K Z w Warszawie.

OLECHOCIN
woj. toruńskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii
w Łodzi

Badania prowadzili dr Tadeusz Grabarczyk i doc. dr hab. Leszek Kajzer /autor sprawozdania/. Finansował Uniwersytet Łódzki z kredytów programu "Wisła". Pierwszy sezon badań. Średniowieczny dwór murowany biskupów włocławskich.

Badania w Olechocinie koło Golubia-Dobrzyń miały charakter komplementarny w stosunku do dużych prac Katedry Archeologii U Ł prowadzonych na zamku w Baciążku koło Olechocina. Zmierzały one do ustalenia specyfiki fundacji budowlanych biskupów włocławskich poprzez zapoznanie się ze słabo dotychczas odnotowanym w literaturze murowanym dworem, który występuje w źródłach pisanych od 1410 roku.

Wykonano 2 wykopy badawcze o łącznej powierzchni 12 m², siewentaryzowano 14 pozycji zabytków ruchomych, sporządzono pomiar architektoniczny piwnic dworu wraz z analizą cegły, szwów i przewiązań oraz dokumentację fotograficzną. Zakres prac był ograniczony możliwościami terenowymi, gdyż dwór i prawie całe jego sąsiedztwo, stanowiące obecnie podwórze gospodarstwa rolnego, są otoczone betonowymi fartuchami i wylewkami.

W wyniku badań stwierdzono, że murowany dwór biskupi powstał w 2 połowie XIV wieku, jako wolnostojący budynek murowany na skarpie południowego brzoza Drwęcy, stanowiącej wtedy granicę między Ziemią Dobrzyńską a Państwem Krzyżackim. Dom miał wymiary 12,3 x 13,7 m i posiadał trzy kondygnacje. Przed 1616 r. do dworu, dołączone od wschodu fundamentowaną, piętrową dobudówką, która doprowadziła budynek do wymiarów 13,7 x 18,4 m. W 1757 r. dwór był remontowany przez Antoniego Sebastiana Dembowskiego. Obecnie budynek jest obniżony o piętro i służy jako prywatny dom mieszkalny, nie posiadający wyraznych cech stylistycznych, oprócz murowanej w południowej elewacji tablicy fundacyjnej biskupa A.S. Dembowskiego. Charakter gotycki zachowały do dziś trzy piwnice, czwarta jest zagruzowana. Prace terenowe nie dostarczyły dużej ilości ruchomego materiału zabytkowego.

Dokumentacja przechowywana jest w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania zakończono.

CHOSZCZEW
woj. chełmskie
Staniczko 1

Muzeum Okręgowe
w Chełmie

Badania prowadzili: mgr Stanisław Gołub /autor sprawozdania/ i mgr Maria Kamińska. Finansował MKK w Chełmie. Trzeci sezon badań. Gródka z wieżą murowaną wczesno- i późnośredniowieczną.

Po ostatecznej przerwie /mob. "IA 1976" i "IA 1979"/ podjęto badania w związku z planowanymi